

PROVINCIAAL VEREFFENINGSFONDS VLAAMS-BRABANT / BRUSSEL JAARVERSLAG 2005

Inhoudstafel

 <i>Inhoudstafel</i>	0
 <i>Voorwoord</i>	1
 <i>Structuur en werking</i>	2
Ø <i>De begeleidingsgroep</i>	3
Ø <i>Het comité vereffeningfonds</i>	6
 <i>Overzicht behandelde dossiers</i>	9
Ø <i>Aantal dossiers</i>	9
Ø <i>de leeftijd</i>	12
Ø <i>de feiten</i>	13
Ø <i>de motieven</i>	13
 <i>Uitbreiding van de doelgroep van het fonds</i>	15
Ø <i>Minderjarigen ook na vonnis bij de jeugdrechtbank</i>	15
Ø <i>Politieverordening en administratieve geldboete</i>	16
 <i>Interprovinciaal overleg</i>	17
 <i>herstelbemiddeling en familiale verzekering</i>	18
 <i>Een minuutje</i>	22
 <i>Financieel verslag</i>	24
Ø <i>Inkomsten zichtrekening</i>	24
Ø <i>Uitgaven zichtrekening</i>	24
Ø <i>Overzicht zichtrekening</i>	25
Ø <i>Overzicht spaarrekening</i>	25
 <i>Bijlage: CRITERIA BIJ DE TOEKENNING VAN DE BIJDRAGE</i>	27

Voorwoord

Het activiteitenverslag van het provinciaal vereffeningfonds van 2005 leert ook dit jaar dat de familiale verzekering een steeds weerkerend knelpunt en discussie is op het comité vereffeningfonds. Er is geen lijn te zien in de beslissingen van de talrijke verzekeringsmaatschappijen betreffende het al dan niet tussenkomen in de schade. Een opvallend gegeven is dat wanneer er door de bemiddelaar of een advocaat wordt aangedrongen op tussenkomst, dit wel gebeurt. Het noopt tot nadenken. In dit jaarverslag vindt de lezer een opiniestuk van een ad hoc medewerker die zich even heeft gebogen over het wel en wee van de verzekeringstussenkomsten in de dossiers die voorgelegd worden aan het provinciaal vereffeningfonds. Ook hij suggereert om hiervan meer werk te maken. Welke bewogen verzekeringsdeskundige wil opstaan?

In het eerste hoofdstuk wordt informatie gegeven over de werking van de begeleidingsgroep en het comité vereffeningfonds. Vervolgens volgt een overzicht van de behandelde dossiers. In een derde hoofdstuk wordt stilgestaan bij de uitbreiding van de doelgroep van het fonds: (a) dossiers na vonnis bij de jeugdrechtbank en (b) jonge overtreeders van gemeentelijke politieverordeningen.

In dit rapport is ook meer informatie te vinden over het interprovinciaal overleg dat georganiseerd wordt met de Vlaamse provinciale vereffeningfondsen met als doel de werking op elkaar af te stemmen. We zijn verheugd te vernemen dat het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen besliste om het licht op groen te zetten voor de oprichting van een provinciaal vereffeningfonds in 2006. Dit zal in die provincie meer mogelijkheden creëren voor herstelbemiddeling tussen jongere en slachtoffer, ook wanneer de jongere over weinig financiële mogelijkheden beschikt. We gaan graag in op de vraag van Oost-Vlaanderen om een beroep te mogen doen op de opgebouwde expertise in onze provincie.

Voor u het financieel verslag kan consulteren, is nog een bedenking neergeschreven naar aanleiding van een concreet dossier. Een voorbeeld van hoe werkstress en slechte communicatie kan leiden tot onnodig geweld en andere spijtige incidenten...

Onderhavig rapport wordt op 9 maart 2006 goedgekeurd door de leden van de begeleidingsgroep.

OCKERMAN Wiske, voorzitter begeleidingsgroep vereffeningfonds
BOON Kaat, voorzitter comité vereffeningfonds
BOYEN Chris, secretaris comité vereffeningfonds en begeleidingsgroep

Structuur en werking

Op 14 oktober 1997 worden de fondsen die voordien beheerd werden door de vzw Oikoten (Leuven) en de vzw BAS! (Brussel) overgeheveld naar de provincie Vlaams-Brabant.

Sindsdien heeft de provincie Vlaams-Brabant een overeenkomst met de Vlaamse Gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Door deze overeenkomst kan het provinciaal vereffeningfonds zowel gebruikt worden door jongeren (desgevallend slachtoffers) die wonen in de provincie Vlaams-Brabant als door Nederlandstalige jongeren woonachtig in één van de 19 gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Het provinciaal vereffeningfonds is een hulpmiddel bij het bemiddelingsproces. Het biedt de mogelijkheid aan de jongere om te komen tot een effectieve vereffening van de veroorzaakte schade aan het slachtoffer via het verrichten van prestaties. Op die manier kan de jongere zelf zijn verantwoordelijkheid opnemen. De organisatie van het vereffeningfonds is een gemeenschappelijk initiatief van de dienst welzijn en de dienst politie en openbare orde.

Er kan een beroep worden gedaan op het provinciaal vereffeningfonds wanneer een aantal voorwaarden is vervuld:

- de minderjarige dader erkent een als misdrijf omschreven feit te hebben gepleegd waarbij een persoon of een organisatie schade heeft geleden en waarvoor een klacht is neergelegd;
- de jongere is bereid de schade te vergoeden en heeft hierover een 'overeenkomst' met het slachtoffer bereikt na bemiddeling met de bemiddelingsdienst BAL (Leuven) of BAS (Brussel);
- samen met het slachtoffer wordt nagegaan op welke manier de schadevergoeding kan betaald worden;
- het fonds komt enkel tussen voor de gelden die niet door de verzekering worden gedekt. Eerst wordt de verzekering aangesproken.
- de jongere beslist samen met de ouders dat hij zelf verantwoordelijk is voor de schade en wil dit terugbetalen door zich 'zinnig' in te zetten voor een vereniging, dienst of instelling met een maatschappelijke functie. Bijvoorbeeld: in een cultureel centrum, in de keuken van een rusthuis, in een dierenopvangcentrum, ...
- de jongere schrijft een brief naar het comité van het vereffeningfonds om een aanvraag te doen waarin zijn/haar aanvraag wordt gemotiveerd. De bemiddelaar legt deze brief voor aan het comité en geeft toelichting bij de aanvraag.
- het comité beslist of de aanvraag wordt goedgekeurd. Het houdt rekening met de persoonlijke motivatie van de aanvrager, de mening van de ouders, de verwachting van de benadeelde, de tussenkomst van de verzekering en het standpunt van de bemiddelaar.
- wanneer de aanvraag is goedgekeurd, gaat de jongere op zoek naar vrijwilligerswerk, eventueel met de hulp van de bemiddelaar. Wanneer

een geschikte organisatie is gevonden, worden de nodige afspraken gemaakt (werkdagen en -uren, werkopdrachten, ...) en opgenomen in een overeenkomst, dat door de verschillende partijen wordt ondertekend.

- na het volbrengen van de afspraken, wordt de vergoeding via het vereffeningfonds volgens de gepresteerde uren uitbetaald. Dit bedrag komt niet in handen van de jongere terecht, maar gaat rechtstreeks naar de benadeelde als vergoeding voor de geleden schade. (cheque op naam van slachtoffer of via een overschrijving op de rekening van de bemiddelingsdienst)

Het provinciaal vereffeningfonds Vlaams-Brabant wordt begeleid door een begeleidingsgroep die de praktische werking van het comité evalueert.

De dagelijkse werking en de goedkeuring van de individuele dossiers gebeuren in het comité vereffeningfonds dat jaarlijks 8 keer samenkomt.

Ø De begeleidingsgroep

De begeleidingsgroep bevat volgende opdrachten:

- begeleiden van het comité vereffeningfonds en evalueren van de werking van het vereffeningfonds;
- toezien op de financiële bijdragen vanwege externen;
- adviezen formuleren en visie ontwikkelen ten behoeve van het beleid;
- bespreken en goedkeuren van het jaarlijks werkings- en financieel verslag;
- toezien op de wetenschappelijke opvolging en begeleiding van de werking van het vereffeningfonds.

De begeleidingsgroep is als volgt samengesteld:

- Aertsen Ivo, KUL-faculteit rechtgeleerdheid
- Balcaen Lieve, Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg
- Boon Kaat, arrondissementscommissaris - provincie Vlaams-Brabant
- Boyen Chris, provincie Vlaams-Brabant - dienst Welzijn
- De Puydt Ann, advocate - balie Brussel
- Evens Ludwig, advocaat - balie Leuven
- Geers Inge, V.G.C. - directie Welzijn en Gezondheid
- Houthuys Mieke, Sociale dienst jeugdrechtbank te Brussel
- Huysmans Veerle, CAW-Centrum Slachtofferhulp te Leuven
- Motteux Martine, Vlaamse Gemeenschapscommissie
- Ockerman Wiske, gedeputeerde Welzijn
- vertegenwoordiger parket Brussel - afdeling gezin
- Van Boven Jef, raad van beheer Oikoten vzw
- Van den Elzen Linda, Comité Bijzondere Jeugdzorg te Brussel
- Van Garsse Leo, Suggnomé vzw
- Van Gaubergen Jan, Comité Bijzondere Jeugdzorg te Leuven
- Van Langenhoven Marie-Paule, parket Leuven
- Vander Weyden Jos, vzw Oikoten
- Van Noten Roger, Sociale dienst van de jeugdrechtbank te Leuven
- Van Paesschen Natalie, BAL
- Vanseveren Bie, Bemiddelingsburo - BAS!

– Vervaeet Dominique, Raad van beheer BAS!
De begeleidingsgroep kwam samen op 10 maart 2005. De volgende punten werden er besproken.

1. *Goedkeuring indexering prestatie vrijwilligerswerk*

Bij de start van het vereffeningfonds was beslist om het bedrag per uur aan te passen aan de index. Tijdens de vormingsdag van 14 oktober 2003, georganiseerd door de Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg werd ook overeengekomen om het bedrag per uur prestatie jaarlijks in januari aan te passen aan de index. De begeleidingsgroep bevestigt formeel deze aanpassing.

Vanaf januari 2005 wordt het bedrag van 5,40 euro per uur betaald.

2. *Samenstelling van de begeleidingsgroep*

Tijdens voorgaande vergaderingen van de begeleidingsgroep waren er meestal veel afwezigen. Daarom werd eraan gedacht om de samenstelling ervan te herbekijken. Maar gezien de opkomst voor deze vergadering goed was, werd de samenstelling minder in vraag gesteld. Wel wordt betreurd dat het parket afwezig blijft op de vergadering van de begeleidingsgroep.

Wegens gebrek aan personeel kan Slachtofferhulp Leuven niet deelnemen aan de vergaderingen van het comité V. Het wil echter wel blijven deel uitmaken van de begeleidingsgroep.

3. *Criteria*

Door een nieuwe medewerker van BAS! is een discussiedocument opgesteld: *Zoektocht naar criteria voor vereffening*. (zie document als bijlage) Enkele fundamentele principes en criteria worden opnieuw in vraag gesteld of ter verduidelijking naar voor geschoven.

Met de begeleidingsgroep wordt hier dieper op ingegaan en volgende bemerkingen gegeven:

Ø Moet het om een strafbaar feit gaan?

Het is gevaarlijk om dit criterium los te laten omdat op die manier voorkomen wordt dat het vereffeningfonds zou gebruikt worden als een disciplinerend instrument. Het is de bedoeling dat het om een kwalificeerbaar strafbaar feit gaat, aangifte ervan is niet noodzakelijk. Dit impliceert dat het fonds niet kan tussenkomen als de jongere geen kwalificeerbaar strafbaar feit gepleegd heeft.

Ook een overtreding op het gemeentelijke politiereglement wordt beschouwd als een kwalificeerbaar strafbaar feit.

Ø Subsidiariteitsbeginsel

Het pedagogische principe primeert, maar het beginsel van subsidiariteit wordt aangehouden. Dit betekent dat de familiale verzekering eerst dient aangesproken te worden. In de dossiers waar geen verzekering afgesloten werd, kan een symbolische bijdrage van de ouders opgelegd worden. Dit heeft echter alleen een signaalfunctie.

Bemiddelen blijft een belangrijke opdracht voor het fonds, d.w.z. het is belangrijk dat de partijen elkaar vinden en dat hun de mogelijkheid

geboden wordt om te komen tot een overeenkomst. Het is in functie daarvan dat subsidiariteit moet gezien worden, niet in functie van het financiële. De doelstelling van het fonds gaat niet over geld. Subsidiariteit moet gezien worden vanuit de specifieke doelstellingen van het fonds, niet vanuit de klassieke juridische definitie. Maar rond elke aanvraag zit een cluster van motieven. Bij het nemen van een beslissing houdt het comité hiermee rekening. Er dient voortdurend gewikt en gewogen te worden. Elke situatie is anders, maar de principes blijven. Het hebben van een familiale verzekering is geen absoluut criterium. Een subjectieve redenering zal altijd blijven spelen. Het gaat er vooral om dat verzekeringen maximaal aangesproken worden.

Opgemerkt wordt nog dat subsidiariteit t.o.v. de verzekering altijd gespeeld heeft, maar dat het comité V op dit ogenblik er misschien te rigide mee omspringt?

Ø *Recidive*

Het fonds gaat hier soepel mee om. In geval van recidive moet er over gewaakt worden dat de bemiddeling geloofwaardig blijft. Het is een element dat kritischer laat nadenken en het wordt mee opgenomen bij de overwegingen.

Vraag is ook: wat is recidive? Gaat het om lichtere feiten?

In welke mate wordt er rekening gehouden met de billijkheidstermijnen?

Het voorstel van de begeleidingsgroep luidt om een periode van 6 maanden te hanteren als het om recidive gaat.

Besluit is dat recidive een verzwarende omstandigheid is, maar zeker geen uitsluitel.

4. *Stijging van het aantal dossiers in 2004*

De begeleidingsgroep bespreekt het gestegen aantal dossiers in 2004 alsook het bedrag van de tussenkomsten dat hoger ligt dan de voorgaande jaren. Vooral bij BAS! is die stijging merkbaar. Dit komt omdat het aantal bemiddelingen op vraag van de jeugdrechtbank van Brussel erg is toegenomen. Het gaat ook meestal om zware dossiers. Het is ook een zeer kansarme regio, met als gevolg dat het ook dikwijls gaat om aanvragen uit financiële overweging.

Hier dient toch wel de opmerking gemaakt te worden dat in de geest van het fonds de aanvragen dienen te komen van de jongeren. Er dient over gewaakt te worden dat het fonds niet evolueert naar een maatregel van de jeugdrechter.

Er zou zoveel mogelijk moeten bemiddeld worden voor vonnis. Zoniet bestaat het risico dat het fonds evolueert naar pure schadevergoeding.

Als zou blijken dat de aanvragers vooral behoeftigen zijn, dan mag het fonds hier niet afkerig tegenover staan. Behoeftigheid is een zeer legitieme reden om een vraag voor tussenkomst van het fonds te stellen. De sociale achtergrond van de aanvrager is een belangrijk element om rekening mee te houden.

5. Prestatieplaatsen

Bij de keuze van de prestatieplaats dient het belang van de jongere te primeren. Daarom zou kunnen geopteerd worden voor prestatieplaatsen die voor de jongeren een meerwaarde inhouden, vb. iets leren. Waarschijnlijk hebben jongeren daar heel wat meer aan in hun verdere leven.

Ø Het comité vereffeningsfonds

Het comité heeft als opdracht:

- Ø behandelen van de individuele aanvragen voor tussenkomst van het fonds;
- Ø uitvoeren van opdrachten overeenkomstig de afspraken met de begeleidingsgroep;
- Ø vastleggen van criteria voor toekenning van een toelage van het fonds;
- Ø jaarlijks opstellen van het financieel- en werkingsverslag;
- Ø rapporteren aan de begeleidingsgroep.

De leden van het comité V worden aangesteld en ontslagen door de begeleidingsgroep. In 2005 werkten de volgende personen mee:

- Kaat Boon, provincie Vlaams-Brabant – voorzitter comité
- Ann De Puydt, advocate - vergaderingen Brussel
- Ludwig Evens, advocaat – vergaderingen Leuven
- Mieke Houthuys, Sociale dienst jeugdrechtbank
- Jef Van Boven, raad van beheer Oikoten vzw
- Linda Van den Elzen, Comité Bijzondere Jeugdzorg Brussel – vergaderingen Brussel
- Jan Van Gaubergen, Comité Bijzondere Jeugdzorg Leuven – vergaderingen Leuven
- Chris Boyen, provincie Vlaams-Brabant – secretaris comité (niet stemgerechtigd)

De vertegenwoordigers van het Bemiddelingsburo Brussel-Halle-Vilvoorde (BAS!) en de Bemiddelingsdienst Arrondissement Leuven (BAL) brengen de dossiers aan en zijn eveneens aanwezig. Zij zijn niet stemgerechtigd. Werkten mee in 2005:

- Liselotte Coninx, BAL
- Kris Mullens, BAL
- Bram Van Droogenbroeck, BAL
- Natalie Van Paesschen, BAL
- Bie Vanseveren, BAS!
- Bart Claes nadien vervangen door Joost Verdegem (BAS!)

De procedure

De bemiddelaars van BAS! en BAL leggen het dossier voor. Als de stemgerechtigde leden van mening zijn dat het dossier te weinig gegevens bevat om toe te laten een gefundeerde beslissing te nemen, trachten de bemiddelaars tegen de volgende vergadering meer informatie te verzamelen.

De bemiddelaars geven ook toelichting over het verloop van vroeger besproken dossiers.

De vergaderingen vinden ongeveer tweemaandelijks plaats, afwisselend te Leuven en te Brussel. Er wordt rekening gehouden met de schoolvakanties, in die zin dat er voor elke vakantie een vergadering gepland wordt, zodat de jongeren de kans krijgen om zo vlug mogelijk te gaan werken.

In 2005 werden 7 vergaderingen van het comité V georganiseerd waarbij 43 dossiers werden behandeld. Hiervan zijn 34 nieuwe dossiers besproken die allemaal werden goedgekeurd. Voor 9 bestaande dossiers is een uitbreiding en/of verlenging gevraagd.

In de loop van het jaar kwamen volgende discussies aan bod:

1. Procedure

Afspraak is dat de tewerkstellingsovereenkomsten ondertekend worden door de voorzitter van het comité V als vertegenwoordiger van het fonds. Op die manier houdt het comité zicht op de opvolging van de dossiers en op de keuze van de prestatieplaats (humanitair karakter). De laatste jaren werd dit nogal eens over het hoofd gezien. Eenmaal gebeurde het zelfs dat een dossier aan het comité werd voorgelegd, terwijl de jongere al gepresteerd had. Dit is niet in overeenstemming met de procedure.

In de praktijk worden de overeenkomsten opgesteld op het ogenblik dat de jongeren beginnen en komen ze soms toe nadat reeds werd gepresteerd. In het geval dat de voorzitter vragen of opmerkingen zou hebben over de prestatieplaats, kunnen deze niet gesteld worden.

Het is niet de bedoeling om de procedure te vertragen, maar behoud van overzicht en toezicht moet gegarandeerd zijn. Het is evenmin aan de voorzitter om een bepaalde prestatieplaats te verbieden.

Er wordt afgesproken dat de tewerkstellingsovereenkomsten ter ondertekening doorgestuurd worden naar de voorzitter nadat de belangrijkste partijen getekend hebben. Als de voorzitter opmerkingen heeft, worden die doorgegeven aan de bemiddelingsdiensten, zoniet wordt de overeenkomst door het secretariaat geklasseerd in het dossier. De jongere hoeft dus niet te wachten op de handtekening vanuit het fonds voor de uitvoering van de arbeidsovereenkomst. De beslissing van het comité geldt nog altijd als fiat.

2. Symbolische aftrek bij de afwezigheid van een familiale verzekering

Dit is een steeds wederkerend discussiepunt. Kan van de symbolische aftrek van 50 euro bij afwezigheid van een familiale verzekering een regel gemaakt worden om de ouders (s) aan te zetten om een familiale verzekering af te sluiten?

Het kan gebeuren dat ouders het financieel zo moeilijk hebben dat het afsluiten van een verzekering een grote belasting zou betekenen. In dat geval zou de symbolische aftrek overkomen als een straf. Daarom moet elk dossier apart geëvalueerd worden en moet het comité bij het nemen van een beslissing rekening houden met de concrete omstandigheden. Het zou niet logisch zijn om voor elke aanvraag voor tussenkomst dezelfde overwegingen te laten spelen.

3. Verzekeringsproblematiek

De verzekeringsproblematiek blijft een hangend probleem. Yves Dejaeghere, medewerker op de provincie, heeft zich vanuit een neutrale positie gebogen over het dossier.¹ Wat hem onmiddellijk opvalt, is dat wat betreft informatie over verzekeringen, de registratie slecht gebeurt. Enkele jaren geleden was er het werkgroepje verzekeringen dat een registratieformulier opgesteld heeft.

Deze werkgroep komt niet meer samen, en het registratieformulier wordt niet gebruikt, of door iedereen op een andere manier ingevuld. De vraag is dan ook of het door iedereen op dezelfde manier geïnterpreteerd wordt?

Hetzelfde geldt ook voor het in fout stellen van de ouders bij jongeren van + 16 jaar.

Het zou interessant zijn om een witboek van verzekeringen bij te houden. Argumenten om tussen te komen zouden kunnen gebruikt worden om te bemiddelen bij andere verzekeringen die niet zo vlot tussenkomen. Alhoewel dit een mes is dat aan twee kanten zou kunnen snijden. Verzekeringen zouden kunnen beslissen om niet tussen te komen daar waar ze vroeger wel tussenkwamen.

Aan de hand van de registratiegegevens zou ook een soort handleiding voor bemiddelaars kunnen opgesteld worden. Dit kan vooral interessant zijn voor beginners. Vraag is wel wie zich wil voor engageren om te bemiddelen in die gevallen waar de verzekeringen beslissen om niet tussen te komen. Kan dit beschouwd worden als een opdracht voor de bemiddelaar? Of moet niet eerder gedacht worden aan een externe expert die alle informatie bundelt en de nodige adviezen terzake kan geven aan de bemiddelaars?

Het comité vindt dat de OndersteuningsStructuur Bijzondere Jeugdzorg (OSBJ) het best geplaatst is om deze problematiek op te nemen. Maar wegens personeelsbeperking, is hiervoor niet de nodige tijd beschikbaar.

4. Bemiddeling na vonnis

Het principe van vrijwilligheid komt in het gedrang als de jeugdrechter in het vonnis bepaalt dat de jongere zijn slachtoffer via het vereffeningfonds moet vergoeden. Het vereffeningfonds kan zich niet gebonden voelen door de uitspraak van de jeugdrechter en dat dient hem duidelijk gemaakt te worden. Als hij toch een extra-inspanning vraagt van de jongere, kan beter gedacht worden aan het opleggen van gemeenschapsdienst.

5. Bemiddeling door vrijwilligers

Oikoten en BAL zijn gestart met een experimenteel project: vrijwilligerswerking binnen het project herstelbemiddeling minderjarigen. Een 12-tal vrijwilligers werden geselecteerd en ontvingen een vrij grondige opleiding en training.

Vanaf mei 2006 zullen de vrijwilligers zelfstandig bemiddelen. De taak van de professionele bemiddelaars van BAL richt zich dan meer op de ondersteuning en het coachen van de vrijwilligers. Deze ondersteuning omvat een aantal aspecten die nog verder moeten uitgewerkt worden.

De professionelen blijven het aanspreekpunt voor de gerechtelijke instanties. Zij gaan de dossiers inlezen op het parket en noteren de nodige gegevens opdat

¹ Zie ook verder in dit document zijn bevindingen in een afzonderlijk hoofdstuk

de vrijwilliger aan de slag gaat. Ook de eindrapportage over het bemiddelingsproces gebeurt via de professionele bemiddelaar.

In de toekomst zullen er dus waarschijnlijk aanvragen voor tussenkomst van het fonds komen voor bemiddelingsdossiers van vrijwilligers. De afspraak binnen het comité luidt dat deze bemiddelaars hun dossiers zelf kunnen komen toelichten tijdens de vergaderingen van het comité, maar dat zij dienen vergezeld te zijn van en goed begeleid te worden door de 'professionele' bemiddelaar.

6. *Wat bij de verbreking van het contract?*

In één van de dossiers werd de overeenkomst vroegtijdig beëindigd omdat de jongere verdacht werd van diefstal. Is het mogelijk dat de jongere op een andere prestatieplaats verder presteert? Tenslotte heeft hij de uren toegewezen gekregen. Het comité heeft nog geen duidelijk standpunt ingenomen over haar manier van reageren op dergelijke toestanden. Het wacht een eventuele nieuwe aanvraag van de jongere af. De motivatie zal een belangrijk element in de overweging zijn.

Overzicht behandelde dossiers

Ø Aantal dossiers

In 2005 zijn 44 dossiers voorgelegd aan het provinciaal vereffeningsfonds.

In 34 dossiers gaat het over nieuwe feiten. Van de 34 nieuwe dossiers zijn er 17 door de bemiddelingsdienst Leuven (BAL) en 17 door de bemiddelingsdienst Brussel (BAS!) voorgedragen. Het betreft 26 jongens en 8 meisjes.

Tien dossiers zijn opnieuw voorgelegd omwille van een uitbreiding van het aanvankelijk gevraagde schadebedrag door:

- Ø geen tussenkomst van de verzekering;
- Ø bijkomende schadebedrag door nieuwe bemiddeling met nieuw slachtoffer.
- Ø in twee gevallen betreft het een bemiddeling in kader van een overtreding op de gemeentelijke administratieve sancties (GAS).
- Ø hogere kosten door bijkomende feiten die later aan het licht zijn gekomen;
- Ø dossier waar het slachtoffer toch schade aangeeft, waar aanvankelijk dit niet gebeurde.

Eén dossier met aanvraag tot uitbreiding, werd door het comité geweigerd omwille van het principe van subsidiariteit en vrijwilligheid dat niet werd gerespecteerd.

In twee nieuwe dossiers wordt het comité vereffeningsfonds van de provincie Vlaams-Brabant geconfronteerd met jongeren, wonende in de provincie Antwerpen. De dossiers worden evenwel samengevoegd met een derde jonge dader uit het arrondissement Leuven. De feiten zijn gepleegd in het arrondissement Leuven en de slachtoffers wonen in het Leuvense. Omwille van die samenhang worden deze dossiers mee opgenomen door het vereffeningsfonds van de provincie Vlaams-Brabant. Officieel standpunt is hier nog niet over. Informeel wordt afgesproken dat in dossiers waarbij jongeren uit verschillende provincies betrokken zijn, het comité van de provincie waar de bemiddeling opgestart is, het dossier voor tussenkomst wordt afgehandeld. Na twee jaar wordt dit geëvalueerd. Desgevallend kan een overdracht van sommen worden gevraagd, moest dit te veel in een richting gebeuren.

In onderstaande tabel worden enkel de aanvragen van de nieuwe dossiers opgenomen om dubbel telling te vermijden.

jaartal	Aantal aanvragen	dossiers BAL	dossiers BAS	jongens	meisjes
1997	3	2	1	3	0
1998	30	23	7	28	2
1999	29	28	11	27	2
2000	22	19	3	17	5
2001	32	21	11	30	2
2002	30	20	10	28	2
2003	30	18	12	28	2
2004	52	14	38	44	8
2005*	34	17	17	26	8
totaal	262	162	110	231	31
%	100%	62%	42%	88%	12%

* 10 behandelde dossiers van reeds gekende jongeren zijn niet opgenomen, noch het niet goedgekeurde dossier.

Het is niet evident om zicht te krijgen op het aandeel van de dossiers die voor het comité worden gebracht ten opzicht van het totaal aantal dossiers dat door de twee bemiddelingsdiensten wordt behandeld. Omwille van verschillende teleenheden (interacties versus jongeren) en het tijdsbestek voor het afwerken van een dossier, kan een echte vergelijking per kalenderjaar niet worden gemaakt.

Na inzage in hun registratie, kan alvast het volgende worden gedistilleerd:

Op de bemiddelingen die ook resulteren in een vorm van financiële vergoeding van jonge dader aan slachtoffer, zien we dat bij BAL bijna 23 % (22 op de 97) en bij BAS ruim 42% (59 op 139) een aanvraag indient bij het comité vereffeningfonds om de schade aan het slachtoffer te kunnen terugbetalen.

Hieronder overlopen we het aantal behandelde en goedgekeurde dossiers, ongeacht of het bijkomende aanvragen van reeds gekende jongeren betreft. Het overzicht geeft informatie over de verhouding van het aantal effectief gepresteerde uren ten opzichte van het gevraagde aantal. Gemiddeld wordt twee derde (66%) effectief uitgevoerd.

jaartal	Totaal dossiers	geen prestatie voor fonds	niet volledig via fonds	dossiers volledig via fonds	geplande Uren	Effectief uren	effectief tov gevraagd
1997	3	1	0	2	93	93	100%
1998	30	6	11	13	1342	877	65%
1999	29	11	1	17	1296	945	73%
2000	22	3	5	14	985	461	47%
2001	32	6	8	18	1595	915	57%
2002	30	10	2	18	1232	765	62%
2003	30	6	2	22	1515	1100	73%
2004	52	7	10	35	3181	2301	72%
2005	43*	5*	3	35	1601	1067	67%*
totaal	228	55	42	174	12840	8524	66%

* het enige niet goedgekeurde dossier wordt hier niet mee opgenomen.

* De 5 lopende dossiers worden voorlopig ondergebracht onder geen prestatie

Samengevat voor de dossiers van 2005 betekent dit dat in 35 (op de 43) dossiers, 1601 uren gepresteerd werden. (toestand 03.02.2006).

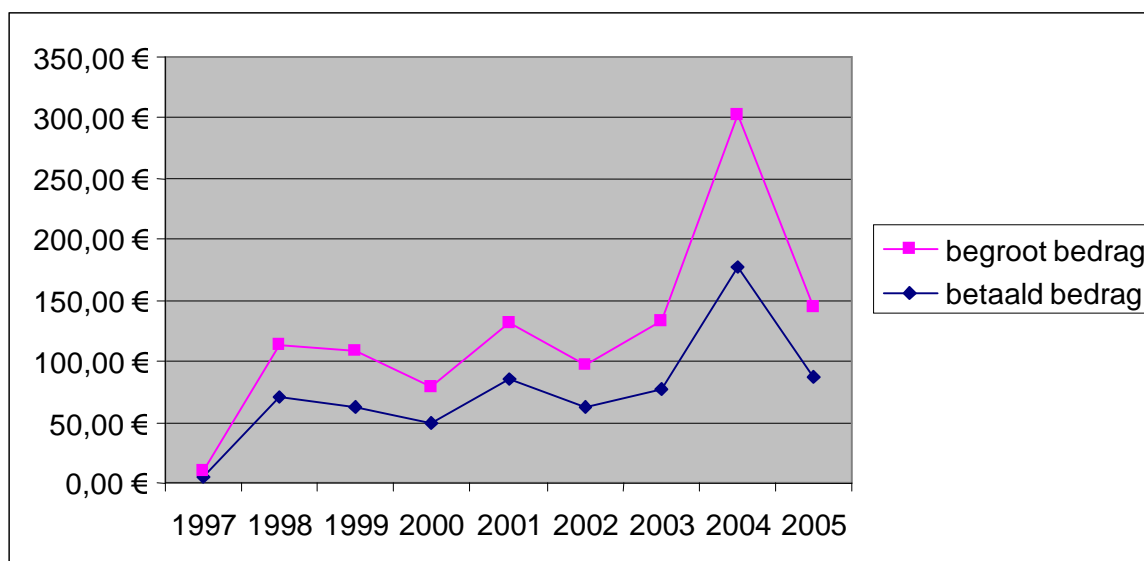
Redenen voor het niet volledig uitvoeren van het gevraagd aantal uren, zijn:

- ∅ de jongere heeft uiteindelijk zelf werk gevonden
- ∅ de ouders zijn tussengekomen
- ∅ de jongere heeft een gedeelte gewerkt, maar nadien werk gevonden
- ∅ de jongere heeft een gedeelte gewerkt en nadien komen de ouders toch tussen
- ∅ het dossier is gestopt wegens het niet bereiken van een akkoord
- ∅ het dossier wordt doorverwezen naar de jeugdrechtbank voor vonnis en de jongere wacht dit af.

Een vergelijking over de jaren van het gemiddeld effectief uitbetaald bedrag per dossier, toont aan dat het schadebedrag per dossier gedurende de eerste 5 jaren gemiddeld rond de 150 euro bedroeg. In 2002 is er een lichte daling, om dan fors te stijgen in 2003 en 2004 met meer dan 50 euro gemiddeld per dossier. Deze stijgende trend daalt opnieuw in 2005. (Zonder rekening te houden met de 5 lopende dossiers die nog moeten verrekend worden.)

jaar	aantal dossiers	begroot bedrag	gem begroot per dossier	betaald bedrag	gem betaald per dossier €
1997	3	500,74	166,91	446,21	148,74
1998	30	7060,95	235,37	4196,79	139,89
1999	29	6279,96	216,55	4578,07	157,86
2000	22	4868,18	221,28	2955,58	134,34
2001	32	8536,68	266,77	4564,19	142,63
2002	30	6304,07	210,14	3453,36	115,11
2003	30	7748,58	258,29	5480,16	182,67
2004	52	17742,46	341,20	12449,32	239,41
2005	43	8638,00	200,88	5782,17	134,47
totaal	271	67679,62	249,74	43905,85	162,01

(toestand tot en met 3 februari 2006)

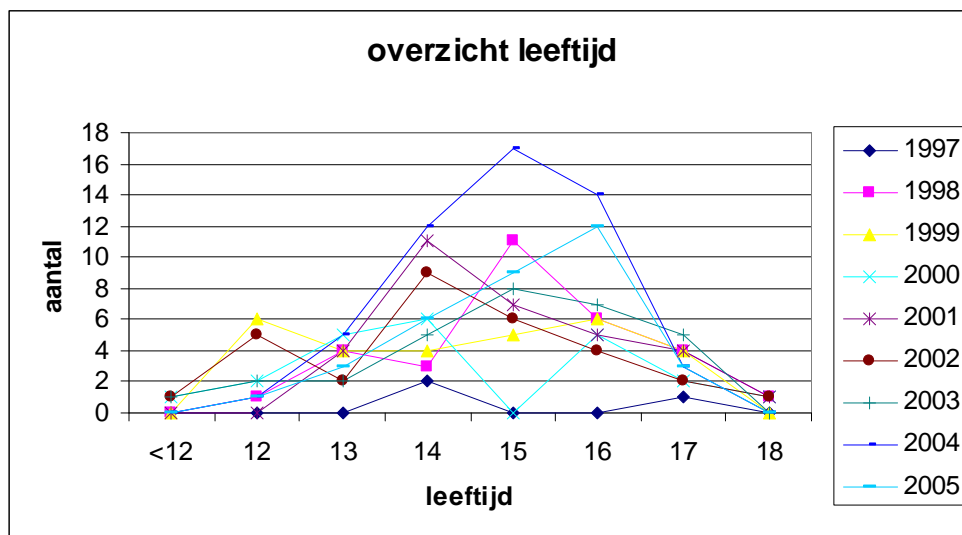
Ø de leeftijd

De grootste groep van jongeren (N = 34) die in 2005 een aanvraag deden, zijn 16 jaar (12 dossiers) op het ogenblik van de feiten. 9 jongeren zijn 15 jaar en 6 hebben de leeftijd van 14 jaar bereikt. Drie jongeren waren 13 jaar en ééntje slechts 12 jaar oud. Drie jongeren zijn 17 jaar.

Dit betekent dat 19 jongeren die nog geen vakantiewerk kunnen verrichten (jonger dan 16 jaar) een dossier hebben ingediend, ten opzichte van 15 die in principe een job zouden kunnen uitoefenen.

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	TOTAAL
-12	0	0	0	1	0	1	1	0	0	3
12	0	1	6	2	0	5	2	1	1	18
13	0	4	4	5	4	2	2	5	3	29
14	2	3	4	6	11	9	5	12	6	58
15	0	11	5	0	7	6	8	17	9	63
16	0	6	6	5	5	4	7	14	12	59
17	1	4	4	2	4	2	5	3	3	28
18	0	1	0	1	1	1	0	0	0	4
TOTAAL	3	30	29	22	32	30	30	52	34	262

tabel: leeftijd op het ogenblik van de feiten - nieuwe dossiers

Ø de feiten

In 2005 zien we dat voornamelijk feiten van diefstal via bemiddeling terechtkomen bij het vereffeningfonds (16). Het aantal dossiers naar aanleiding van feiten van vandalisme, blijft op de tweede plaats staan (12).

Vier jongeren dienen een aanvraag in omwille van een geweldsdelict.

Globaal genomen, stellen we vast dat de jongeren die bij het provinciaal vereffeningfonds aankloppen voor een kleine 50% te maken hebben met feiten van diefstal. Op de tweede plaats komen feiten van vandalisme voor (38%).

dossiers van het jaar:	Aantal aanvragen nieuwe dossiers	VANDALISME	DIEFSTAL	GEWELD tegen personen	ANDERE (o.a. afpersing)
1997	3	0	2	0	1
1998	30	11	10	5	4
1999	29	11	13	2	3
2000	22	5	16	1	0
2001	32	14	16	1	1
2002	30	14	13	1	2
2003	30	14	12	4	0
2004	52	18	31	2	1
2005	34	12	16	4	2
totaal	262	99	129	20	14
	100%	38%	49%	8%	5%

Ø de motieven

Jongeren doen een beroep op het vereffeningfonds omdat ze de schade zelf willen vergoeden, maar gezien de jonge leeftijd niet de financiële mogelijkheden hebben. We kunnen binnen dit financieel gegeven drie soorten motieven onderscheiden: 1. pedagogisch, 2. financieel/pedagogisch en 3. justitieel/pedagogisch/financieel. Het spreekt vanzelf dat deze invuloefening eerder richtinggevend is dan het resultaat van een grondige bevraging.

1. Louter pedagogische motieven zijn deze waarbij de jongere zelf zijn eigen verantwoordelijkheid wenst op te nemen of soms ook al eens door de ouders sterk wordt gestimuleerd tot eigen inzet. Het wordt meestal verwoord als het "*iets goedmaken*" of "*bewijzen dat ze iets kunnen*" ten aanzien van ouders (meestal staan die op de eerste plaats) en pas in tweede orde ten aanzien van het slachtoffer en de omgeving. Het gaat over jongeren die erop staan om de schade zelf te vereffenen (maar meestal zakgeld ontberen of geen vakantiewerk vinden) ook al is een familielid bereid om de kosten te betalen.

In 17 dossiers blijkt deze reden de bovenhand te hebben.

Uit het persoonlijke geschreven briefje van een 14-jarige jongen blijkt bovenstaande ook duidelijk:

"(...) Ik heb een fout begaan waar ik ook heel veel spijt van heb en waar ik ook mijn ouders in de problemen heb gewerkt.

Ik ben ook bereid om dat herstelproject te doen om het goed te maken tussen mij en mijn familie." (P05/003/S)

2. Naast het opnemen van de eigen verantwoordelijkheid, wordt het werken voor het fonds ook aangenomen omdat het een oplossing biedt voor een precare financiële situatie van de familie. De beide ouders of één ouder verkeren in een zwakke financiële situatie en hebben het zo al moeilijk om de eindjes aan elkaar te knopen (werkloos, OCMW, mutualiteit, weduwe). Het fonds biedt een oplossing voor deze financiële moeilijkheden. In 11 dossiers vinden we het pedagogisch/financieel motief terug.

3. In 2005 zijn 6 dossiers ingediend omwille van juridische redenen gekoppeld aan pedagogische en financiële overwegingen. De jongere wil namelijk ook de rechter of de parketmagistraat gunstig stemmen.

Een vergelijking met de voorgaande jaren bevestigt de tendens dat jongeren ervoor opteren om de gemaakte fout zelf te kunnen herstellen (57%). Slechts een kleine 10% doet dit in hoofdzaak om min of meer opportunistische redenen, om een gunstige beslissing uit te lokken.

dossiers van het jaar:	Aantal aanvragen	pedagogisch	financieel/ pedagogisch	justitieel/ pedagogisch	andere of onbekend
1997	3	0	3	0	0
1998	30	16	3	9	2
1999	29	21	6	2	0
2000	22	16	6	0	0
2001	32	15	14	3	0
2002	30	21	9	0	0
2003	30	17	10	2	1
2004	52	23	23	6	0
2005	34	17	11	6	0
totaal	262 100%	146 56%	85 32%	28 11%	3 1%

Uitbreiding van de doelgroep van het fonds

Ø *Minderjarigen ook na vonnis bij de jeugdrechtbank*

Begin 2001 stelde het comité aan de begeleidingsgroep voor om ook jongeren een kans te geven de schade te vereffenen indien ze dat zelf willen, ook al is hun zaak al vastgelegd in een vonnis.

Argumenten hiervoor zijn:

- Ø *door de mazen van het net*: dossier had misschien moeten aangeboden worden voor bemiddeling, maar om één of andere reden is dit niet gebeurd en dus moet een kans geboden worden aan de jongere om zijn verantwoordelijkheid op te nemen om de schade te kunnen terugbetalen aan het slachtoffer;
- Ø *vraag aanwezig*: reeds meerdere malen is de vraag gesteld door o.a. de sociale dienst bij de jeugdrechtbank en door instellingen of jongeren een aanvraag mogen doen bij het fonds wanneer ze al veroordeeld zijn voor het betalen van een schadevergoeding;
- Ø *nieuw experiment*: Er is een nieuw experiment dat bemiddeling in groep voorziet op jeugdrechtbankniveau, met name de Family Group Conference. Ook deze jongeren zouden indien ze dat wensen, moeten kunnen gebruik maken van het vereffeningsfonds.

MAAR dezelfde principes als voor alle bemiddelingsdossiers moeten hier ook gelden:

- ! vrijwilligheid;
- ! erkennen van het daderschap en het schadeaandeel;
- ! procedure via de bemiddelingsdiensten en na een bemiddelingscontact tussen dader en slachtoffer in verband met de geleden schade en de wijze waarop deze zal worden vereffend.

Voor de dossiers die aan het comité worden voorgelegd, stellen we het volgende vast:

	Parket	JRB voor vonnis	Na vonnis	jongere/instelling	TOTAAL
2001	26	6	0	0	32
2002	18	10	1	1	30
2003	21	7	0	2	30
2004	25	25	1	1	52
2005	19	14	1	0	34
Totaal	109	62	3	4	178

In 2005 blijken de meeste dossiers ingediend die zich bevinden op het niveau van het parket, zoals de voorgaande jaren, met uitzondering van het jaar 2004. Vier op de 14 dossiers voor vonnis gebeurden in het kader van hergo of het herstelgericht groepsoverleg en vonden plaats in het arrondissement Brussel.

Het blijft de betrachting de bemiddeling te starten voor er een vonnis is geveld. In die zin is het positief dat er slechts één dossier na vonnis werd voorgelegd. Toch moet de mogelijkheid om ook na vonnis een aanvraag te doen, blijven bestaan.

Ø Politieverordening en administratieve geldboete

Het nieuwe artikel 119 bis en lid 7 van artikel 135 §2 van de Nieuwe Gemeentewet (NGW), ingevoerd door de wet van 13 mei 1999 betreffende de invoering van gemeentelijke administratieve sancties², geeft de gemeenten meer armslag voor het voeren van een daadwerkelijk gemeentelijk handhavingsbeleid door:

- Ø hen de mogelijkheid te bieden in de plaats van strafsancties ('politiestrafen') administratieve sancties te voorzien, en op die manier een einde te maken aan een feitelijke straffeloosheid van overtredingen van gemeentelijke politieverordeningen;
- Ø hen alle dimensies van het lokaal veiligheidsbeleid in handen te geven (naast preventie ook het sanctioneren)

In het jaarverslag van 2004 werd hierover meer informatie gegeven. Voor meer inhoudelijke informatie, verwijs ik o.a. graag naar de informatiebundel die de dienst politie en openbare orde heeft gemaakt ten behoeve van de gemeentebesturen. Het is eveneens raadpleegbaar op de website:

(<http://www.vlaamsbrabant.be/levenenwonen/veiligheid/> - vervolgens klikken op openbare orde en halfweg de pagina kan een bestand geopend worden.)

Volgens datzelfde art 119ter NGW moet de gemeente een procedure voorzien om de bemiddeling te regelen. Deze bemiddeling is verplicht bij minderjarigen en is erop gericht de schade te herstellen.³ Niets verhindert de gemeente om ook voor meerderjarigen een bemiddeling te voorzien (bijvoorbeeld in welbepaalde - ernstige - gevallen). Daarnaast kan men eveneens stellen dat de notie schade, zoals voorzien in de wet, niet louter materieel dient geïnterpreteerd te worden. Zo kan de psychologische toestand van het slachtoffer ook als schade worden bekeken, waarbij een bemiddeling eventueel meer soelaas kan brengen dan alleen de bestraffing van de dader.

Door de bemiddelingsdienst te Brussel-Halle-Vilvoorde (BAS) werd een protocol opgesteld met de stad Vilvoorde, dat na een proefperiode eventueel model kan staan voor andere gemeenten. Dit ontwerp werd eerst met de dienst politie en openbare orde van de provincie doorgenomen en bijgestuurd.

In 2005 zijn twee zgn. GAS dossiers of dossiers in het kader van de gemeentelijke administratieve sancties ingediend via de bemiddelingsdienst Leuven (BAL) en werden de aanvragen door het comité vereffeningsfonds goedgekeurd.

² Recente wetwijzigingen door de wet van 7 mei 2004 tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming en de nieuwe gemeentewet (BS 25.06.2004), van 7 mei 2004 tot wijziging van de wet van 10 april 1990 op de bewakingsondernemingen, de beveiligingsondernemingen en de interne bewakingsdiensten, de wet van 29 juli 1934 waarbij private milities verboden worden en de wet van 19 juli 1991 tot regeling van het beroep van privé-detective (BS 03.06.2004) en de wet van 17 juni 2004 tot wijziging van de nieuwe gemeentewet (BS 23.07.2004).

³ Zie ook: CLAES, Bart, Bemiddelingsdiensten voor minderjarigen en bemiddeling bij GAS: knelpunten en bedenkingen, in: Nieuwsbrief Suggnomé, thema: bemiddeling in het kader van de GAS, jrg. 6, nr. 2, mei 2005, 18-22.

Interprovinciaal overleg

De Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg (OSBJ) coördineert het interprovinciaal overleg vereffeningfonds. De verschillende voorzitters en medewerkers van de provinciale vereffeningfondsen zetelen hierin.

Doelstelling is te zorgen voor een meer gestructureerd communicatiekanaal tussen de verschillende fondsen zodat wordt tegemoetgekomen aan de vraag naar meer rechtsgelijkheid voor de jongeren over de provinciegrenzen heen.

Daarnaast biedt dit overleg kansen op een ruimer draagvlak voor verschillende knelpunten, zoals de externe financiering van de fondsen, de problematiek van de verzekeringen, aanvragen van jongeren naar aanleiding van overtredingen op het politiereglement en sanctionering via het systeem van de gemeentelijke administratieve geldboete, aanvaardbaar maximaal uren vrijwilligerswerk, medeverantwoordelijkheid van ouders, ...

Op 21 april 2005 vond een overlegvergadering plaats met de vertegenwoordigers van de provinciale fondsen van Antwerpen, Limburg, West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant. Oost-Vlaanderen kondigt aan dat ook een fonds wordt opgestart. Tijdens dit overleg wordt informatie uitgewisseld en knelpunten besproken. Zo o.a.:

- Ø verhouding aantal bemiddelingen en aantal aanvragen bij het fonds: moeilijkheden met registratiegegevens
- Ø verzekeringen: aansporen tot invullen registratieformulier - werkgroep kan voorlopig niet door de OSBJ opgestart worden
- Ø GAS of gemeentelijke administratieve sancties en gevolgen voor bemiddelingsdiensten. Voorwaarde tot indienen aanvraag is dat het via de gekende bemiddelingsdiensten gebeurt.
- Ø knelpunten zoals: rekken van het uitvoeren van de prestatie, medeverantwoordelijkheid van ouders, minimum aantal uren prestaties, regresrecht.

Op 29 september 2005 organiseerde dit overleg een vormings- en discussiemoment voor alle leden van de comités en de begeleidingsgroepen. Er werd een overzicht van de verschilpunten en de gelijkenissen van de fondsen gegeven op basis van de huishoudelijke reglementen, de jaarverslagen en de cijfers. Verder kregen de deelnemers uitleg over het cijfermatig overzicht van de interferentie van bemiddeling en de vereffening met de tussenkomst van verzekeringen en de stand van zaken betreffende de mogelijke uitoefening van regresrecht door de verzekeraar gezinsaansprakelijkheid.

In kleine discussiegroepen, samengesteld vanuit de verschillende provincies en nadien in plenum, zijn vervolgens volgende thema's besproken:

- Ø Interferentie van de verzekeringen in het bemiddelings- en vereffeninggebeuren
- Ø Wat als ouders het slachtoffer al wensen tegemoet te komen door onmiddellijk te betalen?
- Ø Waarom alleen werken met gerechtelijke dossiers?
- Ø Subsidiariteit van het fonds

herstelbemiddeling en familiale verzekering

Inleidende nota

In oktober 2005 vroeg de voorzitter van het provinciaal vereffeningsfonds Kaat Boon mij als extern en leek in deze materie om de dossiers te bekijken van het vereffeningsfonds in verband met de familiale verzekeringen en mijn bedenkingen te maken. Door mijn vertrek op 1 december 2005 van de provincie richting universiteit kan ik deze materie niet verder uitspitten. Ik geef hier op haar vraag echter de eerste ruwe bevindingen mee, met de nadruk dat ze persoonlijk zijn en niet gefundeerd in een jarenlange ervaring in de materie. Onderstaande bemerkingen moeten dus beschouwd worden als een 'sneuvelttekst' die de discussie terug op tafel moet brengen betreffende de verhouding tussen diensten voor herstelbemiddeling en de familiale verzekeringen.

Bedenkingen

Het al dan niet tussenkomen van de familiale verzekering bij een misdrijf door een jongere behoort in eerste opzicht misschien niet tot de kern van een herstelbemiddeling. Anderzijds leggen die daden van jongeren in verschillende gevallen een financiële hypotheek op het (vaak reeds precaire) gezinsbudget. Voor zo'n gezin zullen de positieve elementen van een herstelbemiddeling amper opwegen tegen de problemen die verder te wachten staan om de schade te vergoeden. Bovendien merken bemiddelaars vaak dat verzekeraars niet zelden (ook onbewust) meten met verschillende maten en gewichten. Men kan voor dezelfde feiten in Tienen afgewezen worden en in Halle vergoed, door makelaars van éénzelfde verzekeraar.

Men kan zich echter afvragen of het dan de taak is van de bemiddelaar om zich te verdiepen in deze materie, aangezien het de verantwoordelijkheid is van de polishouders (in casu meestal de ouders⁴) om erop toe te zien dat hun rechten als verzekerde geëerbiedigd worden. Een van de belangrijkste bemerkingen die hierbij valt te maken is dat dit een zeer complexe materie is, waarbij een aantal begrippen zeer ambigu zijn, zoals bijvoorbeeld het bepalen van de 'jaren des onderscheid'. Bovendien is dit voor veel mensen de eerste (en soms enige) keer dat men zich in deze materie moet verdiepen. Deze elementen zorgen ervoor dat de makelaar een enorm kennisvoordeel heeft ten opzichte van de polishouder. Geregeld volstaat het dat iemand met kennis van zaken een aantal elementen gaat benadrukken bij de makelaar om een mildere toepassing van de polis te bekomen. Zo volstaat bij een dossier in 1999 een brief van de bemiddelaar met een aantal pedagogische argumenten om een maatschappij ertoe te brengen het aantal aangerekende franchises te halveren. Voor sommige gezinnen maken dit soort bedragen al een substantieel verschil. Evenzeer kan een stevige argumentatie een makelaar ertoe brengen zijn initiële weigering tot uitbetalen te herzien. Ouders laten zich soms overdonderen en weten vaak niet dat over sommige dingen die de makelaar aanhaalt, te debatteren valt. Zo is er een geval in 2002 (jongere van 14 jaar) waarbij de makelaar weigert tussen te komen vanwege 'het grote bedrag' en hij beroept zich hiervoor op de 'aansprakelijkheid van de jongere'. Na argumentatie van de bemiddelaar dat hij dat volgens de polisvoorwaarden helemaal niet kan maken, betaalt hij uiteindelijk toch gewoon uit. Dit is een voorbeeld waarbij de ouder zich

⁴ Ik gebruik verder in deze tekst "ouder", maar daarmee doel ik echter op ieder persoon die voogdij heeft over een jongere in voorkomend geval (grootouder, stiefouder, etc...), zonder ze iedere keer op te sommen.

bij het eerste oordeel van de makelaar zou neerleggen en met een gepeperde factuur zou achterblijven. Deze twee voorbeelden tonen aan dat de bemiddelaars vaak het verschil kunnen maken en ouders (en dus de jongere) kunnen helpen een vergoeding te krijgen om de schade te betalen aan het slachtoffer.

Een ander argument om de dossiers betreffende de familiale verzekering te bekijken is het feit dat het vereffeningfonds over een grote hoeveelheid informatie beschikt over dit soort zaken. De vraag is of deze informatie een meerwaarde kan betekenen. Tot op heden bleef deze werking rond de verzekeringen vrij ad hoc en sporadisch. Vandaar de noodzaak om eens een inventaris op te stellen van de verschillen casussen waarbij er familiale verzekeringen te pas zijn gekomen, om daaruit een aantal conclusies te trekken en aanbevelingen naar de toekomst te doen. Er is reeds in het verleden een werkgroep rond verzekeringen actief geweest, die ondermeer een aantal studiedagen heeft georganiseerd. Het was nu zaak om haar bevindingen te actualiseren.

We bekijken de herstelbemiddelingen van BAL en BAS sinds 1998. Een eerste bemerking is dat er in veel gevallen geen beroep gedaan wordt op de familiale verzekering. Er zijn hoofdzakelijk drie redenen waarom er geen dossier wordt ingediend bij de maatschappij. Zo is zeer vaak het schadebedrag kleiner dan het franchisebedrag dat de verzekeraar aanrekenet per schadeverwekkend feit. Deze franchise ligt rond de 200 euro. Vervolgens is er de reden dat zo goed als alle verzekeraars de leeftijdsgrens van 16 jaar hanteren als limiet waarop zij tussenkomen indien de jongere bewust schade veroorzaakt. Dit is dan ook zeer vaak een reden waarom er geen dossier wordt ingediend bij de verzekeraar. Ten slotte zijn er ook ouders die liever geen dossier willen indienen omdat ze zich schamen voor de feiten die door hun kind zijn gepleegd. Dit laatste is vaak het geval wanneer de kantoorhouder of makelaar een bekende is. In dit geval komt men dan vanuit het vereffeningfonds slechts tussen voor het franchisebedrag, aangezien het standpunt is dat men geen gemeenschapsgeld moet toesteken omwille van iemands 'reputatie'. Dat hoort niet tot de doelstelling van een herstelbemiddeling.

Er blijft aldus een 75-tal dossiers over waarin opmerkingen vielen te maken over de tussenkomst van de familiale verzekeraar. Een eerste en ook belangrijke bemerking, is dat de registratie te wensen over laat. Dit is een logisch gevolg van het feit dat tot op heden de verzekering niet als specifiek aandachtspunt wordt gezien door het vereffeningfonds en de bemiddelaars. Zoals reeds gezegd is men er ad hoc wel goed mee bezig, maar wordt bij de registratie niet specifiek rekening gehouden met een algemener beleid rond verzekeringen. Een voorbeeld daarvan is dat men geregeld bij een dossier tegenkomt dat de concrete feiten goed beschreven zijn, maar dat niet aangegeven is over welke verzekeringsmaatschappij het gaat. Bovendien is het aantal onderzochte zaken (75 op 7 jaar) te klein om voorlopig conclusies te trekken, zeker over deze of gene maatschappij. Om een gericht beleid uit te stippelen rond de verzekeringen is het dus primordiaal om een zo ruim en volledig mogelijk registratiesysteem te hanteren, omdat men slecht met voldoende cijfers concrete doelstellingen naar voren kan schuiven. Voorlopig zijn de meeste ideeën rond verzekeringen gebaseerd op 'algemeen aanvoelen' of tekenende specifieke gevallen (bv. de schade van een jongere die maar voor de helft vergoed wordt omdat zijn ouders gescheiden zijn). De onderstaande bedenkingen zijn dus maar werkbaar op voorwaarde dat er in toekomst voldoende 'harde' gegevens worden verzameld om een beleid op te steunen.

Op korte termijn lijkt een witboek beter haalbaar en praktischer toepasselijk dan een zwartboek. Indien men een zwartboek wil opstellen en daarmee naar buiten

treden, dan moet men echt voldoende bewijsmateriaal hebben om een bepaalde maatschappij met de vinger te wijzen zonder dat zij vervolgens kan verwijzen naar de occasionele fout of politiek van bepaalde makelaars. Het is misschien nuttig om per maatschappij een dossier bij te houden met 'redelijke' of zelfs 'zeer gunstige' toepassingen van de polis. Met dit witboek is het dan mogelijk om succes te boeken in concrete zaken. Door een weigerachtige makelaar te confronteren met één of meerdere gelijkaardige dossiers bij zijn eigen maatschappij waarin men wel tegemoetkwam, verplicht men hem extra argumenten te zoeken om zijn weigering te rechtvaardigen. Het kan een voet tussen de deur betekenen in een discussie rond de toepassing van de polis. Zo een witboek kan mogelijk ook gebruikt worden in een bredere discussie met een maatschappij, om te bekomen dat een occasionele 'milde' toepassing algemener zal worden toegepast.

Een ander belangrijk element in deze dossiers is de discussie rond de burgerlijke aansprakelijkheid. Als de ouder burgerlijk aansprakelijk wordt bevonden voor de daden van zijn kind, dan zal de verzekering toch moeten uitbetalen, ongeacht de leeftijd (onder de 18 jaar). Het omslachtige element hierbij is dat de verzekeringsmaatschappij bijna steeds een uitspraak van een rechtbank zal eisen en de ouder daarbij dus zal moeten argumenteren dat hij een slechte opvoeding aan zijn kind heeft gegeven om zo aansprakelijk te worden gesteld. De omslachtigheid van een gerechtelijke procedure en de mogelijke kosten ervan zijn een duidelijk ontradingsmiddel voor veel personen om alsnog te pogen tussenkomst van hun verzekering te bekomen. In deze discussie is al heel wat inkt gevloeid, maar voorlopig is er nog geen echte éénduidige lijn in de rechtspraak hier in België (in tegenstelling tot bijvoorbeeld Frankrijk). Ook hier kan een goede en ruime registratie leiden tot cijfermatige gegevens die in concrete gevallen de beslissing om al dan niet naar de rechtbank te trekken kunnen ondersteunen. Ook de academische contacten van het vereffeningsfonds kunnen misschien met die data deze discussie terug aanzwengelen.

Een aantal maatschappijen schrijft in zijn polis in dat ze regres kan vorderen indien ze moet tussenkomen als de ouders burgerlijk aansprakelijk worden bevonden. Dit betekent dat de jongere vanaf het ogenblik dat hij meerderjarig is aan de verzekeringsmaatschappij de uitgekeerde som moet terugbetalen. Ook hier is het aangewezen te onderzoeken welke maatschappijen dit regres hanteren, en hoe ruim hun marges zijn om het toe te passen.

Aangezien deze materie ook voor bemiddelaars niet steeds parate kennis is, is het misschien handig een intern document aan te maken dat overzichtelijk aangeeft wat de mogelijkheden zijn rond familiale verzekeringen in dit soort dossiers. Misschien is het mogelijk om ook een dergelijk overzichtsdocument op te maken dat men aan de ouders geeft bij een eerste contact, indien blijkt dat er met de verzekering zal moeten worden gewerkt. Dit kan kort de mogelijkheden aangeven die soms moeilijk uit een polisbeschrijving te destilleren zijn. Die laatste zijn namelijk vaak in technische bewoordingen opgesteld.

Aansluitend hierbij zou het een voordeel zijn mocht iemand zich verdiepen in deze materie en gekend zijn bij de diensten als referentiepersoon waarbij men steeds met zijn vragen over verzekeringen terecht kan. Op dit ogenblik is er al veel praktische kennis beschikbaar bij de diensten, maar die is verspreid en niet iedereen weet wie welke expertise heeft. Deze bundeling van kennis is natuurlijk slechts mogelijk als deze persoon hiervoor tijd toegewezen krijgt binnen zijn organisatie, wat vaak geen evidentie is wegens de bestaande werkdruk.

Besluit

Deze tekst brengt voor iemand die in deze materie actief is waarschijnlijk niet echt veel nieuwe ideeën aan, maar zal eerder oude punten terug onder de aandacht brengen. Bijna iedereen in deze diensten kampt met een hoge werkdruk. Daarom lijkt het mij belangrijk om eerder realistische stappen uit te tekenen, dan verschillende ambitieuze doelen voorop te stellen waarin de goede intenties uiteindelijk verdrinken. Hierdoor zal het werk dat reeds gedaan is door de werkgroep verzekeringen een aantal jaar gelden niet verloren gaan.

Een minuutje

of een voorbeeld van onnodige escalatie door werkstress
een persoonlijke reflectie

a. de "gehoorde feiten"

Moeder en minderjarige zonen staan op een bus te wachten aan de bushalte. De buschauffeur is gehaast wegens file en het niet halen van de verwachte uren en rijdt de bushalte voorbij zonder te stoppen.

Moeder belt naar de dispatching van De Lijn om dit aan te kaarten, want anders moeten ze een uur wachten op de volgende bus.

De buschauffeur wordt door zijn dispatching teruggestuurd en moet dus de wachtenden ophalen.

Gevolg is uiteraard: een boze buschauffeur en boze reizigers.

Er ontstaat een woordenwisseling die ontaardt in agressief verbaal gedrag. De chauffeur voelt zich bedreigd en rijdt naar het politiebureau. Daar staan 7 politie-inspecteurs te wachten. Er ontstaat een gevecht in de bus, want de betrokken reizigers willen niet uitstappen. Van het een komt het ander en zowel de politie als moeder en een van de zonen krijgen en delen in de klappen.

Tijdens de schermutselingen wordt een raam van een deur van het politiekantoor gebroken.

Het dossier van de jonge dader wordt door het parket naar de bemiddelingsdienst gestuurd voor het opstarten van herstelbemiddeling. De schade aan de deur (234,74 euro) wordt door de politie teruggevraagd van de jongere.

De bemiddelaar gaat op bezoek bij de jongere en zijn ouders. Deze hoort het hele relaas aan en geeft hen de kans tot het uitspreken van de feiten. Zij voelen zich ook slachtoffer van het gebeuren, maar kunnen akkoord gaan om de helft van het schadebedrag terug te betalen.

De bemiddelaar hoort van de politie dat zij zich kan vinden in dit voorstel en dat ze akkoord is dat de helft voor haar rekening zal worden genomen.

De jongere heeft zelf geen middelen, de ouders zijn niet begoed. De jongere wil het verschuldigde bedrag zelf betalen. Het vinden van vakantiewerk voor een 16-jarige is niet evident. Daarom wordt een aanvraag gedaan bij het provinciaal vereffeningsfonds.

b. bedenkingen vanuit het comité vereffeningsfonds

Bij het aanhoren van dit dossier, overvalt een vorm van machteloosheid en moedeloosheid. Dit verhaal noopt tot nadenken. Een poging tot één minuutje tijds winst evolueert tot een gigantisch tijdsverlies! Daarenboven doet het een molen draaien die niet hoefde te draaien! Enkele bedenkingen:

- Werkstress en strikte schema's doen mensen besluiten nemen die indruisen tegen de eigenlijke werkopdracht, m.n. in dit geval: het veilig vervoeren van reizigers met de bus.
- communicatie: met meer diplomatie en rustige communicatie hadden de frustraties kunnen worden verlicht. Hoe wordt dit voorval opgenomen door De Lijn? Wat leert men uit dergelijke incidenten? Wordt werk gemaakt om de

medewerkers te helpen bij het hanteren van conflicten, bij het communiceren, bij het leren uiten van verontschuldiging?

- is er sprake van machtsvertoon (7 politiemensen)? In ieder geval heeft dit gewerkt als een rode lap op een stier: ieder wil nog meer zijn gelijk halen en de rede blijft dan ver achterwege. Was aanmanen tot kalmte niet meer mogelijk? Vragen die onbeantwoord blijven, want we waren er niet bij en hebben het enkel van "horen zeggen". Maar goed, het is een bedenking waard.
- De politie wil geen gezamenlijk bemiddelingsgesprek voeren en dus blijft de bemiddeling beperkt tot een zogenaamde pendeldiplomatie. In het licht van gemeenschapsgerichte politiezorg, van verantwoordelijkheid opnemen, van kansen geven tot herstel en leren uitspreken van frustraties en emoties, is dit jammer en een gemiste kans. Niet in het minst voor de reizigers die hadden kunnen leren uit het hele gebeuren. Moet de politie ook in deze een voorbeeldfunctie opnemen?

Los van de concrete feiten, van de nuanceringsen die dienen aangebracht over wie nu het gelijk aan zijn of haar kant heeft, is het nuttig dit voorval te beschrijven. Al is het maar om er bij stil te staan en te blijven zoeken naar initiatieven om incidenten als deze te voorkomen.

Kaat Boon
voorzitter comité vereffeningsfonds

Financieel verslag

Ø *Inkomsten zichtrekening*

	<u>2002</u>	<u>2003</u>	<u>2004</u>	<u>2005</u>
Provincie Vlaams-Brabant + V.G.C.	7.500	0	0	(2004) 1.250 (2005) 28.750
Overschrijving van Spaarboekje	1.160	0	5.100	400
Intresten		0	0	0
Inschrijvingen seminarie	1.267	168,00	0	0
Verkoop eindrapporten		518,05	0	0
TOTAAL	9.927,00	686,05	5.100	30.400

Ø *Uitgaven zichtrekening*

	<u>2002</u>	<u>2003</u>	<u>2004</u>	<u>2005</u>
Overschrijving naar spaarboekje	0,00	0,00	0,00	0
Onkosten bankrekening	11,76	6,74	18,22	
Betalingen dossiers	4.655,55	4.277,21	7.466,45	10.624,62
Huur safe	36,30	36,30	36,30	37,44
organisatie seminarie 2002	1.636,93	746,18	0,00	
Documentatie en administratie	0	25,00	0,00	
TOTAAL	6.340,45	5091,43	7.520,97	10.662,06
Nog te betalen lopende dossiers	0	3.318,67	9199,88	6.225,20

Ø Overzicht zichtrekening

	<u>2002</u>	<u>2003</u>	<u>2004</u>	<u>2005</u>
Saldo vorig jaar	3.541,23	7.127,78	2.722,40	301,43
IN	9.927,00	686,05	5100,00	30.400,00
UIT	6.340,45	5.091,43	7.520,97	10.662,06
SALDO	7.127,78	2.722,40	301,43	20.039,37

Ø Overzicht spaarrekening

	<u>2002</u>	<u>2003</u>	<u>2004</u>	<u>2005</u>
SALDO vorig jaar	6.328,10	5.316,49	5.432,86	405,15
IN (storting zichtrekening)	0,00	0,00	0,00	
INTREST	148,39	116,37	72,29	
UIT (overschrijving naar zichtrekening)	1.160,00	0,00	5.100,00	400,00
TOTAAL	5.316,49	5.432,86	405,15	5,15

In het totaal beschikt het fonds op 31 december 2005 nog over een tegoed van 20.044,52 euro. Er moet echter rekening mee gehouden worden dat er nog dossiers dienen uitbetaald te worden voor een bedrag van 6.225,20 euro.

Het fonds wordt gespijsd door de provincie en de V.G.C. De V.G.C. draagt overeenkomstig de afspraken met de provincie 10 % bij en dit om de Brusselse jongeren de kans te geven om een beroep te doen op het fonds. Tot 2003 beschikte het fonds steeds over voldoende middelen, met als gevolg dat deze subsidie in 2003 niet werd aangevraagd. Hierdoor en eveneens door de opgelegde besparingen van de provincie, werd het budget voor het fonds verminderd tot 1.250 euro in 2004. Deze subsidie werd gestort in januari 2005.

Het aantal tussenkomsten van het fonds, evenals het bedrag van deze tussenkomsten ging in 2004 fors de hoogte in. Rekening houdend met de tussenkomsten die toegekend waren in 2004, maar nog dienden uitbetaald te worden in 2005, werd 2004 afgesloten met een negatief saldo van 8.493,30 euro. Deze vervelende situatie bracht met zich mee dat de bemiddelingsdiensten dienden voor te schieten of dat het slachtoffer even moest wachten op de uitbetaling. Bij deze dank aan de bemiddelingsdiensten en aan de betrokkenen die geduldig waren.

De voorziene subsidie voor 2005 bedroeg 1.250 euro. Omdat het van bij den beginne duidelijk was dat dit bedrag ontoereikend was, werd bij de tweede begrotingswijziging in 2005 van de provincie een bijkomende subsidie van 7.500

euro ingeschreven, bij de derde begrotingswijziging een bijkomende subsidie van 20.000 euro. We zullen de financiële toestand nauwgezet blijven opvolgen om saldo problemen te vermijden.

Het beheer van het fonds gebeurt volledig autonoom door het Provinciaal vereffeningsfonds. Drie personen zijn gemachtigd om een financiële verrichting te ondertekenen. Om een betaling te verrichten zijn steeds twee handtekeningen vereist. Op die manier wordt een controle ingebouwd.

Voordeel van deze betalingswijze is dat een soepele en snelle uitbetaling mogelijk is. De betaling van de bedragen aan het slachtoffer dient soms zeer vlug te geschieden omwille van afspraken tussen de betrokkenen. Meestal worden de bedragen overgeschreven op het rekeningnummer van het slachtoffer. In sommige dossiers wordt afgesproken dat de jongere persoonlijk aan het slachtoffer een cheque overhandigt ter waarde van het overeengekomen bedrag.

Het beheer gebeurt onder streng toezicht van de dienst Financiën van de provincie. Jaarlijks worden de nodige rechtvaardigingsstukken in verband met het beheer van het fonds door het secretariaat voorgelegd bij de provincieontvanger zodat ook de provincie toezicht uitoefent op het beheer van het fonds.

Bijlage: CRITERIA BIJ DE TOEKENNING VAN DE BIJDRAGE

1. dader

- minderjarig op het ogenblik van het als misdrijf omschreven feit
- vrijwillige keuze tot deelname en gemotiveerd
- erkent de feiten gepleegd te hebben
- erkent het aandeel in de schade
- akkoord met het vastgestelde schadebedrag

2. slachtoffer

- bereid tot medewerking aan bemiddeling en het vereffeningsproces
- akkoord met het vastgestelde schadebedrag

3. schadebedrag

- schadebedrag is duidelijk: dader als slachtoffer komen hierover tot een akkoord
- bemiddelaar waakt over de grootte van het schadebedrag (zo mogelijk via facturen en betalingsbewijzen bepalen, niet enkel via een bestek)
- schade die in aanmerking komt voor tussenkomst van een verzekeringsmaatschappij, wordt niet vergoed via het fonds, behoudens het bedrag van de franchise.

4. termijnen:

- er worden billijkheidstermijnen ingevoerd die als richtlijn worden gehanteerd. Indien de duur van de prestaties deze billijkheidstermijn overschrijdt, moet het goed gemotiveerd worden.
- maximale duur van de prestatie is gekoppeld aan de leeftijd. Deze kunnen niet overschreden worden.

Leeftijdsgroep	Billijkheidstermijnen	Maxima (reeds vastgelegd)
12-jarigen	½ week of 19 uren	1 week of 38 uren
13-jarigen	1 week of 38 uren	2 weken of 76 uren
14-jarigen	2 weken of 76 uren	4 weken of 152 uren
15-jarigen	3 weken of 114 uren	6 weken of 228 uren
16-jarigen	4 weken of 152 uren	8,5 weken of 319 uren
17-jarigen	5 weken of 190 uren	8,5 weken of 319 uren
18-jarigen	5 weken of 190 uren	8,5 weken of 319 uren

5. bedrag:

De Begeleidingsgroep Vlaams-Brabant legt het uurloon vast op 5 € vanaf 1 januari 2002. Het bedrag wordt aangepast aan de index. Vanaf april 2004 is de indexaanpassing gebeurd en wordt het bedrag van 5,30 euro per uur uitgekeerd. Vanaf januari 2005 wordt een bedrag van 5,40 euro uitgekeerd.

6. Procedure:

- aanvraag via de bemiddelingsdienst
- overzicht dossier opgesteld door de bemiddelaar met info over: feiten, motivatie aanvrager, vraag van het slachtoffer, standpunt ouders, betrokkenheid parket en/of jeugdrechtbank, info tussenkomst verzekering, standpunt bemiddelaar en persoonlijk gemotiveerde brief van de aanvrager.
- Beslissing op het comité vereffeningsfonds door de stemgerechtigde leden. Minimum 3 stemgerechtigde leden moeten aanwezig zijn.
- De gepresteerde uren worden vergoed op basis van een evaluatienota, ook al is de volledige termijn niet volbracht.

1 januari 2005